

EVALUAREA NAȚIONALĂ PENTRU ELEVII CLASEI A VIII-A

Proba scrisă

Limba și literatura română, 23 februarie 2016

Rezolvarea subiectelor

Subiectul I.A.1.

Notează câte un sinonim potrivit pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *sfortare*, *înceata* și *sclipesc*.

Pas 1

Trebuie să înțelegem enunțurile în care ni se cere să dăm sinonime pentru un anumit cuvânt – contextul este foarte important în această situație:

1. Cu-o singură sfortare-ncordând vânjosu-i umăr
2. Cu drumul ce-nsoțește înceata caravană
3. Ca și argintul sprinten, viu apele sclipesc,

Pas 2

E momentul să ne gândim la sinonime pentru cuvintele subliniate în enunțuri:

1. efort, încercare, osteneală, silință, strădanie etc.
2. liniștită, lină, domoală, greoaie, lentă, stinsă, potolită, slabă, scăzută etc.
3. strălucesc, lucesc, scânteiază, ard, luminează etc.

Pas 3

Apoi, alegem dintre acestea pe acelea potrivite în contextele date. Oricare dintre sinonimele potrivite pentru fiecare cuvânt subliniat poate fi scris pe foaia de examen. De exemplu:

1. Cu-o singură strădanie/încercare-ncordând vânjosu-i umăr
2. Cu drumul ce-nsoțește domoala/lentă caravană
3. Ca și argintul sprinten, viu apele sclipesc/lucesc/scânteiază/luminează,

Subiectul I.A.2.

Explică rolul virgulei din secvența *O, vârf de deal!*

Pas 1

Pentru a explica rolul unui semn de punctuație, ne uităm, în primul rând, unde este așezat în secvența sau enunțul dat. În secvența dată, virgula pentru care ni se cere explicarea rolului, este așezată după cuvântul **O**.

Pas 2

Ce este cuvântul **O**? Răspunsul la această întrebare reprezintă rezolvarea acestui subiect! Cuvântul **O** este interjecție, iar interjecțiile se despart prin virgulă de restul enunțului din care fac parte. Așadar, **virgula din secvența dată separă o interjecție de restul enunțului**.

Subiectul I.A.3.

Precizează tipul de rimă din poezie și măsura primului vers al acesteia.

a)

Pentru a identifica tipul de rimă dintr-o poezie, trebuie să citim poezia respectivă cu atenție, urmărind felul în care se potrivesc ultimele sunete cu care se termină versurile, pentru a observa cum rimează cuvintele. Începem cu prima strofă:

Cu-o singură sfortăre-ncordând vânjosu-i umăr a
– *Un uriaș urcându-și poverile ce-l strâng* – b
Pletosul deal, din vale sui cu vii și crâng b
Ca să-și revadă țara cu sate fără număr, a

Constatăm că primul vers rimează cu al patrulea și al doilea vers rimează cu al treilea. Așadar, poezia are o **rimă îmbrățișată**.

b)

Trecem la a doua parte din subiect: măsura unui vers este numărul de silabe din versul respectiv. Prin urmare, trebuie să despărțim în silabe versul pentru care ni se cere măsura, amintindu-ne că liniuța de unire (cratima) are și rolul de a marca rostirea împreună a două sau mai multe cuvinte:

Cu-o sin-gu-ră sfor-ța-re-n-cor-dând vâ-n-jo-su-i u-măr
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Așadar, primul vers din poezie are **măsura de 14 silabe**.

Subiectul I.A.4.

Transcrie un epitet și o metaforă din textul dat.

a)

Epitetul este un cuvânt care determină un substantiv sau un verb, cu rolul de a exprima o însușire deosebită a unui lucru, a unei ființe, a unei acțiuni.

Ce cuvinte din poezie corespund acestei descrieri? *Pletosul (deal), (sălcii) plângătoare, (clopot) creștinesc, (capăt) liniștitor, viu (sclipesc)* cum îți se par? Oricare dintre aceste cuvinte reprezintă un răspuns corect, căci toate sunt epitete!

b)

Figura poetică prin care se denumește un obiect, o însușire sau o acțiune cu ajutorul unei comparații din care lipsește termenul de comparat se numește **metaforă**.

Un uriaș urcându-și poverile ce-l strâng, un crin înalt de fum sunt bune exemple de metaforă în poezia **Vârful dealului**.

Subiectul I.A.5.

Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, semnificația versurilor: *Opresc aicea pasul și îmi dezleg privirea,/Când prin amurg se-nalță, visând nemărginirea,/Din fiecare casă un crin înalt de fum.*

Ce trebuie să conțină prezentarea semnificației unui fragment de text, fie el în proză sau în versuri?

Planul prezentării	Prezentarea
Introducere → despre ce este vorba în poezia din care fac parte versurile.	În poezia <i>Vârful dealului</i> , de Ion Pillat, se vorbește despre...
Cuprins: ✓ CE se spune în versurile date? (conținutul versurilor); ✓ DE CE se spune? (semnificația versurilor); ✓ CUM spune autorul? (imagini artistice, procedee artistice: figuri de stil etc.).	✓ Este seară. Personajul se oprește și privește în jur... ✓ Versurile date sugerează... ✓ Autorul folosește figuri de stil precum...
Încheiere → concluzie.	În concluzie, versurile citate semnifică...

Subiectul I.A.5.

Redactează o compunere de 150 – 250 de cuvinte în care să motivezi apartenența la specie a pastelului *Vârful dealului* de Ion Pillat.

Ce trebuie să conțină, în detaliu, o compunere în care să motivezi apartenența la specie a unei opere literare?

Planul compunerii	Compunerea
Introducere → definiția pastelului.	Pastelul este poezia lirică în care se prezintă, prin intermediul descrierii, sentimente față de natură.
Cuprins: argumentarea apartenenței poeziei <i>Vârful dealului</i> , de Ion Pillat la specia pastelului. – prezentarea, pe larg, a imaginilor artistice, a ideilor și a sentimentelor exprimate; – comentarea procedeeelor artistice și a efectelor artistice obținute (figuri de stil etc.); – citate; – eul liric - prin ce este marcat în poezie.	Poezia <i>Vârful dealului</i> este o creație lirică, în care se descrie un tablou din natură. Autorul își exprimă gândurile și sentimentele în mod direct. În prima strofă, În strofa a doua, În strofa a treia, În strofa a patra, Mărcile eului liric sunt
Încheiere → concluzie.	În concluzie, poezia <i>Vârful dealului</i> este pastel, deoarece

Subiectul II.A.1.

Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:

- limita de sud a Munților Banatului;
- zona în care este bine reprezentat sedimentarul domeniului getic.

a)

Pentru primul enunț de formulat, trebuie să identificăm, în text, paragraful în care se specifică limitele, vecinii Munților Banatului, apoi să extragem doar informația cerută (limita de sud). Este vorba chiar de primul paragraf: *...este cuprins între Valea Dunării la sud...*

Așadar, enunțul corect este: **Limita de sud a Munților Banatului este Valea Dunării.**

b)

Al doilea enunț este gata formulat în ultimul paragraf al textului, în care se vorbește despre compoziția Munților Banatului: *Sedimentarul domeniului getic este bine reprezentat în zona Reșița – Moldova Nouă.* sau poți reformula *În zona Reșița – Moldova Nouă este bine reprezentat sedimentarul domeniului getic.*

Subiectul II.A.2.

Scris numele autorului și denumirea publicației din care este extras fragmentul dat.

Informațiile referitoare la sursa unui fragment de text (autor, titlul textului din care face parte fragmentul dat, publicația în care a apărut etc.) se găsesc, de obicei, sub text, în dreapta.

Așadar, autorul este **Dănuț Călin**, iar publicația din care este extras fragmentul este **Terra Magazin**.

Subiectul II.A.3.

Menționează ce parte de vorbire este fiecare dintre cuvintele subliniate din secvența: *În ansamblu, Munții Banatului apar ca o asociere de horsturi și grabene aflate sub nivelul altitudinal al Meridionalilor.*

și – conjuncție simplă sau coordonatoare (leagă două părți de propoziție de același fel – atributele substantivale *horsturi și grabene*)

aflate – adjectiv provenit din verb la participiu (indică o însușire a substantivului *asociere* și se termină în -t)

sub – prepoziție simplă (introduce complementul circumstanțial de loc *nivelul*)

Meridionalilor – substantiv propriu (denumește una dintre cele trei grupe de muntoase ale Munților Carpați)

Subiectul II.A.4.

Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate din secvența: *acești munți joși alcătuiesc o grupă distinctă a Carpaților Occidentali.*

Pentru a afla ce funcție sintactică îndeplinește un cuvânt, punem întrebarea la care răspunde cuvântul respectiv.

munți → Cine/ce alcătuiesc o grupă? sau Despre cine/ce se vorbește în propoziție?

Cine răspunde la aceste întrebări? **Subiectul**. Cuvântul munți are funcția de **subiect**.

distinctă → Ce fel de grupă?

Cine răspunde la această întrebare? **Atributul**. Atributele sunt însă de mai multe feluri. Cuvântul distinctă este **adjectiv**, prin urmare, are funcția de **atribut adjectival**.

Subiectul II.A.5.

Transcrie propoziția principală și propoziția subordonată din fraza următoare, precizând felul subordonatei: *La vest de văile Cernei și ale Timișului, spațiul muntos carpatic face un salt altitudinal care te poartă brusc de la peste 2000 de metri la puțin peste 1400 de metri.*

Pas 1

Pentru rezolvarea acestui subiect, trebuie să analizăm fraza dată, adică să o împărțim în propoziții (sublinierea predicatelor, încercuirea elementelor de relație, numerotarea propozițiilor):

La vest de văile Cernei și ale Timișului, spațiul muntos carpatic face un salt altitudinal ^{1/} care te poartă brusc de la peste 2000 de metri la puțin peste 1400 de metri. ^{2/}

Pas 2

Acum trebuie să ne gândim la felul propozițiilor. Care este propoziția principală? Dar cea subordonată?

P1 – propoziție principală (PP)

P2 – propoziție secundară (introdusă prin pronumele relativ *care*)

Pas 3

Așadar, propoziția subordonată din fraza dată este *care te poartă brusc de la peste 2000 de metri la puțin peste 1400 de metri*.

Ce fel de subordonată este? Să vedem:

- Răspunde la întrebarea **Ce fel de salt?**;
- Are ca element regent substantivul *salt* din PP (P1);
- este introdusă prin pronumele relativ *care*.

Propoziția subordonată (P2) – AT

Subiectul II.A.6.

Construiește o frază formată din două propoziții, în care să existe o propoziție subordonată subiectivă având ca termen regent verbul *a alcătui*.

Pas 1

Pentru a rezolva acest subiect, trebuie să ne amintim că propoziția subiectivă este o subordonată cu rol de subiect pe lângă predicatul din regentă și că răspunde la întrebările subiectului (puse predicatului din propoziția regentă):
Cine? Ce?

Pas 2

Așadar, pentru ca subordonata din fraza cerută să fie subiectivă, trebuie ca regenta să nu aibă subiect, iar predicatul din regentă să fie exprimat prin verbul *a alcătui*:

PP

SB

Alcătuiește o frază cu subiectivă¹ / cine știe această subordonată.² /

Cine alcătuiește o frază cu subiectivă? *cine știe această subordonată.*